

MICHELIN

MARRAKESZ

Tytuł: Marrakesz. Michelin

Teksty: Marrakech & Essaouira. Week-end

Tłumaczenie: Magdalena Stonawska

Redaktor prowadzący: Agnieszka Krawczyk

Redakcja: Anna Palonek

Korekta: Katarzyna Ziola-Zemczak

Projekt graficzny: Dawid Kwoka

Skład i redakcja techniczna: Sabina Binek

Projekt okładki: Jan Paluch

Zdjęcie na okładce: © doleesi / Shutterstock.com

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz wydawnictwo Helion dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz wydawnictwo Helion nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Wydawnictwo Helion

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 230 98 63

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

Księgarnia internetowa: <http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?bemas1>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie I

ISBN: 978-83-283-5164-6

Copyright © Le Guide Vert Michelin – Michelin & cie

MICHELIN TRAVELPARTNER, 27 cours de l'île Seguin - 92100 Boulogne-Billancourt

Copyright © for the Polish Edition by Helion, 2019

- **Kup książkę**
- **Poleć książkę**
- **Oceń książkę**
- **Księgarnia internetowa**
- **Lubię to!**
- **Nasza społeczność**

SPIS TREŚCI

Nasze podpowiedzi _____	6	MARRAKESZ _____	95
Marrakesz w trzy dni _____	8	Współczesny Marrakesz _____	96
<hr/>		Południowa część medyny _____	98
INFORMACJE PRAKTYCZNE _____	11	Plac Jemâa el-Fna _____	103
Transport _____	12	Suki _____	105
Przed wyjazdem _____	13	Plac Ben Youssefa _____	107
Informator A–Z _____	16	Fortyfikacje _____	110
Noclegi _____	31	Nowe miasto – dzielnice Guéliz	
Restauracje _____	42	i Hivernage _____	113
Bary i kawiarnie _____	49	Gaj palmowy _____	117
Zakupy _____	51	As-Suwajra _____	119
Rozrywka _____	57	<hr/>	
Hammany _____	59	INDEKS _____	126
Kalendarz świąt i imprez kulturalnych _____	62		

ZAPROSZENIE DO PODRÓŻY _____ 65

Imperialne miasto _____	66
Kalendarium historyczne _____	68
Monarchia _____	70
Islam _____	72
Sztuka i architektura islamu _____	74
Medyna i nowe miasto _____	79
Riady _____	80
Historia wody _____	81
Rzemiosło artystyczne _____	83
Malarstwo z As-Suwajry _____	88
Kultura <i>gnawa</i> _____	89
Kuchnia marokańska _____	90

SPIS PLANÓW I MAP

Marrakesz _____	mapa wklejana	As-Suwajra _____	120–121
Dzielnice Marrakeszu _____	przednia		
okładka			

Kup książkę

Poleć książkę

NASZE PODPOWIEDZI

Rozkoszowanie się późnym popołudniem spędzonym w jednym z kawiarnianych ogródków na [placu Jemâa el-Fna](#). Warto zobaczyć, jak to miejsce ożywa, gdy pojawiają się handlarze, akrobaci, tancerze i muzycy *gnawa*, zaklinacze węży i uliczni sprzedawcy jedzenia błyskawicznie ustawiający stoiska. Można zjeść kolację przy jednym ze straganów (zob. s. 103).

Odkrywanie sztuki Berberów w [Muzeum Berberyjskim](#) mieszczącym się w starej willi w stylu art déco, należącej niegdyś do malarza Jacquesa Majorelle'a. Budynek wyróżnia unikatowa błękitna fasada (zob. s. 114).

Spacer ścieżkami wytyczonymi wśród rzędów drzewek oliwnych i podziwianie zachodu słońca nad sadzawką w [ogrodzie Menara](#). W tle można zobaczyć pokryte śniegiem szczyty Atlasu (zob. s. 116).

Spacer po [ogrodzie Majorelle](#), który zachwycą kolorami i zapachami. Można przejść się między palmami, bugenwillami, kaktusami i wielkimi bambusami (zob. s. 113).

Marokańska kawiarnia

Podziwianie porannego powrotu kolorowych łodzi rybackich w [porcie w As-Suwajrze](#), położonym u podnóża fortyfikacji. Delektowanie się świeżymi, grillowanymi rybami, a następnie spacer po stoczni, gdzie buduje się i naprawia piękne drewniane łodzie (zob. s. 119).

Pobyt w Marrakeszu i As-Suwajrze to okazja, by o siebie zadbać. Warto poddać się rytuałowi *hammam* – łaźni tureckiej, który nie tylko pielęgnuje skórę, ale także pomaga się zrelaksować (zob. s. 59 i 81).

Kup książkę

Poleć książkę

Sklepy z wyrobami rzemieślniczymi

Zanurzenie się w kulturze *gnawa* przez muzykę i sztukę z As-Suwajry, które oddają niezwykłą atmosferę dawnego Mogadoru. W fascynującej sztuce, bliższej abstrakcji, mieszają się wpływy lokalne i tradycje berberyjskie (zob. s. 88, 89).

Podziwianie wyrafinowanego bogactwa marokańskiego rzemiosła, w którym została utrwalona wielowiekowa tradycja – kosze, dywany, biżuteria, wyroby ze skóry i kutego żelaza, ceramika, mozaiki, intarsje... Suki w Marrakeszu i As-Suwajrze zachęcają do robienia zakupów. Obowiązkowe – herbata i targowanie się (zob. s. 83).

Kosztowanie marokańskich specjalów – ciasteczek sezamowych *chebakia*, rogalików określanych mianem rogów gazeli, słodkości zwanych *briouate*, *ghriba* i innych. Nie zapomnijmy zabrać trochę słodyczy ze sobą, by móc się nimi podzielić i wydłużyć przyjemność podróży (zob. s. 90).

Zachwyt bogactwem grobowców Sadytów wzniesionych pod koniec XVI w. Nie pominiemy Sali Dwunastu Kolumn, arcydzieła sztuki mauretańskiej (zob. s. 99).

Błądzenie w labiryncie uliczek suków. Historia targowisk w Marrakeszu sięga VIII w. Na bazarach odkryjemy wyroby rzemieślników – kowali, farbiarzy, garbarzy, snyczerzy i tkaczy – oraz skarby architektury (zob. s. 105).

MARRAKESZ W TRZY DNI

DZIEŃ PIERWSZY

Rano

Rozpoczynamy dzień od podziwiania lokalnego piękna – odwiedzamy południową część medyny, wspaniałe **grobowce Sadytów** ★★★ (zob. s. 99) z XVI w. oraz **pałac el-Bahia**★★ (zob. s. 101) zbudowany pod koniec XIX w. Znajdują się w nim bogato zdobione apartamenty i rozległy riad (rezydencja) z dziedzińcem obsadzonym drzewami pomarańczowymi, cyprysami i jaśminem.

W południe

Odpoczynek na tarasie kawiarni Kasbah lub Palais el-Badia (zob. s. 49,43), skąd rozciąga się widok na meczet i grobowce Sadytów lub pałac el-Badi.

Po południu

Przechadzając się po ogrodzie poniżej **meczetu Kutubijja**★★★ (zob. s. 98), można obejrzeć słynny minaret, emblemat „Czerwonego Miasta” i piękny przykład sztuki mauretańskiej. Zanim zanurzymy się w sercu medyny, nabierzmy energii – świeży sok pomarańczowy kupiony na placu Jemâa el-Fna to czysta przyjemność! Pokonując labirynt uliczek **suków**★★★ (zob. s. 105), nie obawiamy się zagubienia w nieustannej bieganinie i zgiełku. To niezwykła podróż dla zmysłów!

Wieczorem

Wieczór spędźmy na **placu Jemâa el-Fna**★★★ (zob. s. 103). Aby w pełni poczuć atmosferę miasta, wybierzmy jeden ze straganów z potrawami z grilla, szaszłykami, sałatkami, tadżinem i kuskusem. A może skuszą nas baranie mózdzki lub serca albo ślimaki? Uczujmy w unoszącym się pachnącym dymie!

DZIEŃ DRUGI

Rano

Skierujemy się na północny wschód medyny, do **dzielnicy garbarzy**★, gdzie odkryjemy, jak ciężką pracą jest garbowanie skór. Z ulicy Bab Debbah przejdźmy prosto na **plac Ben Youssefa**★★★ (zob. s. 107), by odwiedzić **medresę**★★★ i, jeśli wystarczy nam czasu i energii, **Muzeum Marrakeszu**★ oraz **Galerię Dar Bellarj**. W odległości kilku kroków od placu Ben Youssefa znajduje się monumentalna **fontanna Chrob ou Chouf** (zob. s. 109).

© monticello / Depositphotos.com

Kup książkę

Poleć książkę

WYCIECZKA DO AS-SUWAJRY ★ ★ (zob. s. 119)

Jadąc samochodem, wyruszamy o świcie lub dzień wcześniej jedziemy autobusem – tak, by cieszyć się przechadzką po porcie rano, kiedy rybacy wracają z połowów. Kolorowe drewniane łodzie, rybacy naprawiający sieci, mewy, silny wiatr, zmieniające się kolory Atlantyku – to magiczny moment! Na obiad możemy zjeść świeżą rybę z grilla. Warto spacerować się po portugalskim forcie i murach obronnych, a następnie zejść do medyny, by odkryć dzieła lokalnych rzemieślników i artystów (zob. s. 88).

W południe

Obiad możemy zjeść w pobliskiej restauracji, np. Le Jardin lub Souk Kafé (zob. s. 44, 49), albo w dzielnicy Guéliz (zob. s. 46).

Po południu

Warto spacerować się po **ogrodzie Majorelle** ★ ★ (zob. s. 113) i odwiedzić **Muzeum Berberyjskie** ★ ★. By zrelaksować się pod koniec dnia, wybierzmy się do pobliskiego **hammamu** lub spa (zob. s. 59).

Wieczorem

Kolację możemy zjeść w jednej z eleganckich restauracji (zob. s. 44). Jeśli chcemy przedłużyć wieczór, napijmy się kawy po arabsku (zob. s. 49) na suku lub w jednym z barów czy klubów w dzielnicy Guéliz (zob. s. 50).

DZIEŃ TRZECI

Rano

Odkryjemy lokalną sztukę – w **Muzeum Dar Si Saïd** ★ ★ poznamy kulturę południowego Maroka (zob. s. 102). Następnie spacerujemy się wąskimi uliczkami **Mellah**, dawnej dzielnicy żydowskiej, gdzie znajdują się synagoga, cmentarz żydowski i wiele małych sklepików (zob. s. 101).

W południe

Posmakujmy pysznego tadżinu na jednym z ulicznych straganów na placu Ferblantiers.

Po południu

Przespacerujmy się po **ogrodzie Agdal** ★ (zob. s. 111) lub **fortyfikacjach** ★ ★ (zob. s. 110). Warto wypożyczyć rower, by dojechać do ogrodu Menara.

© RobsonM0 / Depositphotos.com

Plac Jemâa el Fna

Kup książkę

Poleć książkę

POŁUDNIOWA CZĘŚĆ MEDYNY

W południowej części medyny, wpisanej w 1985 r. na listę światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego UNESCO, której obszar wyznaczają aleja Mohammeda V i plac Jemâa el-Fna, znajduje się kilka najbardziej charakterystycznych zabytków Marrakeszu, takich jak meczet Kutubijja ze słynnym minaretem, niesamowita brama Bab Agnaou czy pałac el-Bahia.

Zwiedzanie

Z placu Jemâa el-Fna można dostać się do grobowców Sadytów i otaczających je zabytków, idąc ulicą Riad Zitoun el-Kédim i przechodząc przez plac Ferblantiers. Przybywając spoza medyny, można wejść przez bramę Bab Agnaou. Tę część miasta najlepiej zwiedza się, chodząc pieszo, bez obawy przed zagubieniem w labiryncie uliczek.

Meczet Kutubijja ★★★ E4

W południowo-zachodniej pierzei placu Jemâa el-Fna. Wstęp do środka tylko dla muzułmanów.

Z minaretem niemal tak sławnym, jak wieża Eiffla, meczet Księgarzy zawdzięcza swą nazwę (od arabskiego *al-koutubijyin* – księgarz, bibliotekarz) licznym sprzedawcom rękopisów, którzy handlowali na placu przed budynkiem. Arcydzieło sztuki mauretańskiej zostało zrodzone z kaprysu almohadzkiego

sultana, **Abda al-Mumina**, który zburzył almorawidzki pałac Abu Bakra i wznosił na jego ruinach meczet. Budowę ukończył wnuk sultana, Jakub al-Mansur. **Minaret** o wysokości 69 m jest zwieńczony czterema miedzianymi kulami, z których największa ma średnicę 2 m. Legenda głosi, że kule wykonano ze złota, które pochodziło z biżuterii Zajnab, małżonki **Jusufa Ibn Taszfina**. Powierzchnia każdego boku minaretu jest udekorowana motywami kwiatowymi i subtelnymi maswerkami. Wierzchołek, zwieńczony drobnymi blankami, tzw. merlonami, zdobi biało-turkusowa mozaika. Na minarecie wzniesiona była wieża katedry w Sewilli.

Bab Agnaou ★ E5

Jakub al-Mansur przechodził przez tę **almohadzką bramę**, udając się do twierdzy. Jej zaskakująca nazwa (dosłownie „brama barana bez rogów”)

© philippus/Fotolia.com

Kup książkę

Poleć książkę

zrodziła wiele legend. W przeszłości bramę wieńczyły dwie wieże („rogi”), które uległy zniszczeniu.

Meczet Al-Mansura F5

Wejście przez bramę Bab Agnaou. Wstęp do środka tylko dla muzułmanów.

Nazywany również **meczetem Twierdzy** został wzniesiony z inicjatywy **Jakuba al-Mansura** pod koniec XII w. Po częściowym zniszczeniu w eksplozji w 1574 r. gmach odbudowano, wprowadzając pewne zmiany. Masywny minaret zdobi dekoracja z motywem przeplatających się rombów, wykonana z terakoty i zielonego fajansu. Z pierwotnej budowli zachowało się tylko kilka elementów.

Grobowce Sadytów ★★ ★ F5

Na zwiedzanie należy przeznaczyć 30 min – na prawo od meczetu al-Mansura – do grobowców prowadzi długi, wąski korytarz – 8.30–11.45, 14.30–17.45 – 10 MAD (0,90 EUR).

Pomnik historii dynastii sadyckiej, która przypomina sensacyjną powieść pełną morderstw i zrad. Wszyscy bohaterowie spoczywają dziś w mauzoleum zbudowanym w XVI w. przez Ahmada al-Mansura. Kiedy sto lat później sułtan Maulaj Ismail z dynastii Alawitów doszedł do władzy, nie odważył się

zburzyć grobowców, zabudował je jednak tak, by można do nich dotrzeć, jedynie przechodząc przez meczet. W 1917 r., gdy wybudowano korytarz, dzięki któremu mauzoleum mogą zobaczyć wyznawcy innych religii, nekropolia została odkryta na nowo. Wysoki, ciemny korytarz prowadzi do pięknego cmentarza, oazy spokoju pełnej kwiatów. Ustawione z dwóch stron grobowce rzucają się w oczy dzięki białym ścianom, przypominającym koronkę zdobieniom ze stiuku, stropom i dekoracjom z rzeźbionego drewna cedrowego. Główne mauzoleum (*po lewej stronie od wejścia*) składa się z trzech pomieszczeń. W **sali mihrabu**, z czterema marmurowymi kolumnami, spoczywają głównie dzieci, a także kilku członków dynastii Alawitów, których pochowano tu w XVIII w. Warto zwrócić uwagę na mihrab i cedrowe drzwi zdobione płaskorzeźbionymi inskrypcjami koranicznymi. W drugiej sali, będącej wyjątkowym dziełem sztuki mauretańskiej, **12 marmurowych kolumn** podtrzymuje **kopułę** z rzeźbionego i połączanego drewna cedrowego. W trzech centralnych grobowcach spoczywają Ahmad al-Mansur, jego syn i wnuk. Pozostali członkowie rodziny zostali pochowani bliżej murów. W kolejnym pomieszczeniu, **Sali Trzech**

©Vineco/Depositphotos.com

Kup książkę

Poleć książkę

Nisz, można zobaczyć bogato zdobione grobowce dzieci, żon i konkubin książąt. Pośrodku ogrodu znajduje się **mauzoleum**, w którym spoczywa Lalla Messaouda, ciesząca się ogromnym szacunkiem matka Ahmada. Na skraju ogrodu znajdują się groby najwierniejszych sług i żołnierzy sułtana.

Pałac el-Badi ★ F4-5

Na zwiedzanie należy przeznaczyć 30 min – na pl. Ferblantiers znak wskazuje lokalizację pałacu, dociera się do niego, idąc aleją od prawej strony – 8.00–17.00 – 10 MAD (0,90 EUR), bilet łączony obejmujący zwiedzanie pałacu i wstęp do pawilonu z minbarem Kutubijja 20 MAD. Historia pałacu el-Badi wiąże się z potęgą i dekadencją. Po zwycięstwie nad Portugalczykami w bitwie pod Alcácer-Quibir w 1578 r. sadycki władca **Ahmad al-Mansur** postanowił zbudować pałac na miarę tych z *Księgi tysiąca i jednej nocy*. 360 sal, 20 kopuł, dziedziniec o wielkości 135 na 110 m, basen o wymiarach 90 na 20 m... A jako że mania wielkości nie zna granic, wzniesiono go z włoskiego marmuru, indyjskiego onyksu i irlandzkiego granitu. Kronikarze tego czasu opisują pałac jako jeden z cudów muzułmańskiego świata. Jednak budowlę spotkał smutny los. W 1683 r. sułtan Maulaj Ismail z dynastii Ala-witów pozbawił ją dekoracji, które

ozdobiły pałace w Meknesie. 10 lat rozbiórki zniszczyło 25 lat pracy. Dziś z pałacu el-Badi zachował się jedynie ziemny wał, który upodobały sobie bociany. Na terenie dawnej rezydencji znajdują się zbiorniki wodne otoczone drzewami owocowymi. Sama wielkość obszaru pozwala wyobrazić sobie, jak wyglądał pałac w czasach świetności. Co roku w czerwcu odbywa się tutaj Narodowy Festiwal Sztuki Ludowej, który na kilka wieczorów przywraca obiekt do życia. W pawilonie w głębi dziedzińca znajduje się pochodzący z XII w. **minbar Kutubijja** ★ ★. Pięknie rzeźbiony, zdobiony markieterią i ornamentami kaligraficznymi, był inspiracją dla arabskich i hiszpańskich poetów. Ufundowany przez sułtana Alego Ibn Jusufa (1083–1143) został wykonany w Kordobie, a następnie w częściach przetransportowany do Marrakeszu. W dekoracji minbaru spletają się motywy geometryczne i kwiatowe, ukazujące sztukę andaluzyjskich mistrzów intarsji. Zdobienia boków przybrały formę geometrycznej siatki, w której osadzono setki niewielkich, misternie rzeźbionych płytek. Na zewnętrznych krawędziach stopni biegną inskrypcje pismem kufickim. Minbar, który aż do 1962 r. był używany do wygłaszania kazań podczas piątkowych modlitw, został poddany starannej renowacji, która przywróciła mu dawne piękno.

© spes / Fotolia.com

Kup książkę bytkowej budowl

Poleć książkę

Mellah ★ G4-5

Na terenie otoczonej wysokimi murami dzielnicy żyła niegdyś żydowska ludność Marrakeszu. Dziś w mieście niemal nie ma Żydów. W malowniczej dzielnicy Mellah, założonej w 1558 r., znajdziemy niewielkie stragany i zatłoczone targowiska, jak to na **placu Ferblantiers**, alejki pełne sklepów jubilerskich, rzędy stoisk z tkaninami, a przede wszystkim suk z przyprawami, na którym o poranku odbywają się licytacje. Warto zagubić się w labiryncie wąskich uliczek, by nasycić się atmosferą tego miejsca. W obrębie dzielnicy można zwiedzić **synagogę Alzama**, której patio jest utrzymane w odcieniach bieli i błękitu. Ścieżka prowadzi na **cmentarz Miaara**, podzielony na trzy części przeznaczone odpowiednio na pochówki mężczyzn, kobiet i dzieci. To poruszający widok. Miaara jest największym żydowskim cmentarzem w Maroku. Tysiące grobowców są ustawione w rzędach, najstarsze z nich można rozpoznać po trójkątnym lub zaokrąglonym kształcie.

Pałac el-Bahia ★★ G4

Na zwiedzanie należy przeznaczyć 1 godz. – ul. Riad Zitoun el-Jdid – 8.00–17.00 – 10 MAD (0,90 EUR).

Pałac został zbudowany w drugiej połowie XIX w. dla **Bu Ahmeda**, wezyra sułtanów Maulaja Hassana

i Abd al-Aziza. Dostojnik był ważną osobistością z dużym apetytem na pieniądze i miłość – miał 4 żony i 24 konkubiny. Ten fakt wyjaśnia ogrom posiadłości, będącej prawdziwym labiryntem ogrodów, dziedzińców i salonów zdobionych dekoracjami w stylu arabskim, tureckim i europejskim. Pałac nazwano Bahía, czyli „Piękna”, na cześć pierwszej żony wezyra. Zwiedzającym udostępniono mały riad z dziedzińcem ocienionym bananowcami i drzewkami pomarańczowymi, na który otwiera się sala posiedzeń ze stropem wyłożonym drewnem cedrowym ozdobionym niezwykle malowidłami i trzema okienkami. Niewielki dziedziniec otaczają budynki meczetu i szkoły koranicznej oraz prywatne apartamenty Bu Ahmeda i pokoje należące do jego żon. Z kolei pomieszczenia rozmieszczone wokół wielkiego dziedzińca, który przylega do sali reprezentacyjnej, największej w pałacu, były przeznaczone dla konkubin wezyra. Można również zwiedzać wielki riad, sad drzewek pomarańczowych, cyprysów i jaśminów oraz prywatny pawilon, zwany również apartamentem szlachetnej małżonki, wyróżniający się pięknym wystrojem wykonanym z malowanego drewna i rzeźbionego gipsu. Sufity poszczególnych pomieszczeń, które różnią się między sobą, są barwione naturalnymi barwnikami, sporządzonymi na bazie

FORTYFIKACJE

Inicjatywę zbudowania murów obronnych wokół miasta, by chronić je przed wtargnięciem wroga, przypisuje się władcy z dynastii Almorawidów, Aliemu Ibn Jusufowi, który w 1132 r. zarządził usypanie ziemnych wałów. W późniejszych wiekach dynastie Almohadów i Sadytów stale rozbudowywały system umocnień. Fortyfikacje tworzą długie na 19 km wały, 202 wieże i liczne bramy. Wszystkie umocnienia zostały zbudowane z materiałów w odcieniu ochry, która w zależności od pory dnia i światła zabarwia się na kolory przechodzące od różu aż po czerwień i brąz.

Zwiedzanie

Na zwiedzanie fortyfikacji najlepiej wybrać się późnym popołudniem, kiedy na zabarwione na czerwono mury padają cienie palm. Mury obronne można również podziwiać, jadąc na rowerze (zob. s. 22). Do fortyfikacji da się także dojechać samochodem, kierując się z alei Mohammeda V w stronę meczetu Kutubijja. Najlepiej zatrzymać się przy Bab Nkob i skręcić w lewo, by iść wzdłuż murów. Chcąc podziwiać fortyfikacje w czasie przejażdżki dorożką, należy wsiąść na postoju na placu Jemâa el-Fna lub przy Bab Nkob. Zwiedzanie trwa ok. 2 godz. Przed wyruszeniem w drogę należy ustalić stawkę. 1 godz. jazdy kosztuje ok. 100 MAD (9 EUR).

Bab Nkob D3

Boczna brama, będąca w istocie strzeżoną wyrwą w fortyfikacjach, umożliwia ruch między medyną a nowymi dzielnicami. Wychodzi na **aleję Mohammeda V**, biegnącą wzdłuż **Cyber-Park Arsat Moulay Abdeslam** – parku pełnego multimedialnych terminali informacyjnych.

Bab Sidi Rharib D4

Część murów łącząca Bab Nkob z Bab Sidi Rharib jest jednym z najstarszych i najlepiej zachowanych fragmentów fortyfikacji.

Bab Jdid D4

Brama słynie z położenia w pobliżu **hotelu La Mamounia** (zob. s. 33).

© ezom / fotolia.com

Kup książkę

Poleć książkę

Pałac, zbudowany w 1923 r. przez architektów **Henriego Prosta i Antoinę'a Marchisio**, gościł wiele osobistości, w tym Winstona Churchilla, Maurice'a Chevaliera, Josephine Baker, Edith Piaf i Raya Charlesa. Wewnątrz warto przyrzeć się obrazom autorstwa Jeana Besancenota i odwiedzić restaurację L'Impériale, której sufit jest dziełem Jacquesa Majorelle'a. Przechodząc przez niewielką bramę **Bab Mamounia**, można wejść do rozległego ogrodu, znajdującego się w odległości 200 m od Bab Jdid.

Bab Agnaou ★ E5

Zob. *Południowa część medyny*, s. 98.

Bab er-Rob E5

Jej nazwa oznacza „bramę soku z winogron”. Za panowania **Jakuba al-Man-sura** władze kontrolowały import wina z winnic położonych w rejonie korytarki Nfis. Brama obronna łączy Marrakesz z otoczeniem miasta.

Bab Ksiba i Bab Irhli F5-6

Na lewo od dzielnicy Kasbah.

Bramy prowadzą do samego serca medyny. Przejście tą drogą pozwala odkryć najbardziej autentyczne

dzielnice miasta i odwiedzić **plac Grand Mechouar**.

Bab el-Makhzen – Brama Agdal F5

Pałacem królewskim można zachwycać się tylko z zewnątrz (nie ma możliwości wejścia do środka). Z lewej strony biegnie droga, która prowadzi do ogrodu Agdal.

Ogród Agdal ★ G6

Pt. i nd. 8.00–17.00 – wstęp wolny.

Sad został zasadzony już w XII w. z inicjatywy **Abda al-Mumina**. Po siedmiu wiekach władcy z dynastii Alawitów podjęli się powiększenia jego obszaru. W tym czasie wykopano basen, a ogród otoczono murem wzmocnionym wieżami i bramami. W parku, który rozciąga się na powierzchni prawie 3 km², rośnie wiele gatunków drzew owocowych. Ogromny **gaj oliwny** służy jako teren piknikowy.

Bab Ahmar G5

Przez Czerwoną Bramę przejeżdżali sułtani przybywający do Marrakeszu. Po przejściu obok **cmentarzy** i mauzoleum **zawija Sidi Youssefa Ben Aliego**, trędowatego świętego i otaczanego czią ascetyka, patrona żebraków, dochodzi się do Bab Rhemat.

Bab Rhemat H4

Nazwa pochodzi od dawnej wioski berberyjskiej położonej przy drodze wiodącej do doliny Ourika, skąd przybyli pierwsi mieszkańcy Marrakeszu.

Bab Aïlen H3

Brama, która pochodzi z czasów panowania Almorawidów, przez stulecia została nadgryziona zębem czasu. W 1129 r. odegrała ważną rolę w odparciu najazdu Almohadów, którzy próbowali zdobyć Marrakesz.

Bab Debbagh i dzielnica garbarzy ★ G2-3

Idąc wzdłuż koryta rzeki Issil, dociera się do Bab Debbagh, **Bramy Garbarzy**, która jest jedną z najważniejszych budowli obronnych w pasie miejskich fortyfikacji. Dzielnica garbarzy w Marrakeszu, choć mniej imponująca niż ta w Fezie, jest niesamowitym miejscem. Mimo że w powietrzu unosi się nieprzyjemny zapach, przez niektórych uważany nawet za szkodliwy, możliwość poznania wyjątkowego procesu o wielowiekowej tradycji jest bardzo interesująca. Przewodnik, a najlepiej jeden z garbarzy, wyjaśni, jak przebiegają kolejne etapy obróbki skór. Aby niczego

© nuseman / Depositphotos.com

Kup książkę w Wydawnictwie Atlas

nie przegapić, najlepiej odwiedzić dzielnicę wczesnym rankiem.

Bab Kechich i Bab el-Khemis F2

Idąc od Bab Kechich, dociera się do bramy sąsiadującej z korytem rzeki Issil, Bab el-Khemis. **Czwartkowa Brama** zawdzięcza swoją nazwę dawnemu targowi wielbłądów, który odbywał się co tydzień w tym miejscu. Górują nad nią dwa bastiony strzegące wejścia do północnej części medyny. Dziś odbywa się tutaj **pchli targ** (zob. s. 51).

Dzielnica Sidi Bel Abbès E1-2

Na zwiedzanie należy przeznaczyć 30 min.

Sidi Bel Abbès (1130–1205) jest najbardziej znanym z siedmiu świętych patronów Marrakeszu. Bez reszty poświęcony nauczaniu islamu pomagał żebrakom i przywracał wzrok niewidomym. Na terenie zespołu budynków sakralnych (**zawija**) noszących imię świętego wierni wyznawcy codziennie pozostawiają dary. Wieczorem są one przekazywane ubogim i niewidomym, którzy tworzą wokół budynku prawdziwy Dziedziniec Cudów. Naprzeciwko stoi piękna **fontanna Sidi Bel Abbès**. Odrestaurowana, cieszy oko pięknymi rzeźbionymi elementami, kolorowymi mozaikami i kaligraficznymi ornamentami. **Meczet i medresa** zostały zbudowane w 1605 r., za panowania Abu Farisa. Na północ od meczetu ciągną się ruchliwe ulice handlowe, na których rzadko widuje się turystów.

Bab Doukkala D2

Nazwa almorawidzkiej bramy nawiązuje do berberyjskiego plemienia, które zamieszkiwało tereny położone w rejonie rzeki Tensift. Charakteryzują ją skromne zdobienia, nadające budowli elegancki styl.

Bab er-Raha D3

Brama, która znajduje się nieopodal miejskiego ratusza, wyróżnia się dwoma **bastionami** zwieńczonymi krenelazem.

Poleć książkę

NOWE MIASTO – DZIELNICE GUÉLIZ I HIVERNAGE

Podobnie jak wszystkie nowe miasta Maroka, Guéliz w Marrakeszu narodziło się z woli francuskiego Rezydenta Generalnego, generała Lyauteya, który powierzył sporządzenie projektu architektowi Henriemu Prostowi. Dzielnice tworzą szerokie, rozchodzące się gwiazdźście aleje. Łączy je sieć ulic obsadzonych kwitnącymi jakarandami. To tutaj znajdują się siedziby firm, biur podróży, banków, linii lotniczych, luksusowe sklepy oraz niezliczone hotele i restauracje. W pobliżu Guéliz Henri Prost zaprojektował ośrodek wypoczynkowy przeznaczony dla dyplomatów i urzędników, którzy spędzali zimę w Marrakeszu, stąd jego nazwa – Hivernage. Większość eleganckich willi wznoszących się niegdyś w tej okolicy została zastąpiona luksusowymi hotelami.

Zwiedzanie

Do dzielnice Guéliz i Hivernage można dojechać taksówką lub dojść pieszo. Spacer z placu Jemâa el-Fna zajmie 30–40 min.

Ogród Majorelle ★★ C1

Na zwiedzanie należy przynajmniej 1 godz. – ul. Yves Saint Laurent – tel.: 05 24 31 30 47 – www.jardinmajorelle.com – V–IX: 8.00–18.00; X–IV: 8.00–17.30; w czasie ramadanu: 9.00–17.00 – 70 MAD (6,50 EUR), muzeum 30 MAD (2,50 EUR). Nazwa ogrodu pochodzi od nazwiska francuskiego malarza, **Jacquesa**

Majorelle’a (1886–1962), jednego z mistrzów Szkoły Nancy, który w 1917 r. odkrył urok Marrakeszu. Chory na gruźlicę artysta przybył do Maroka na leczenie. W 1922 r. przeprowadził się na stałe do Marrakeszu i mieszkał tu aż do śmierci. Jego dom można oglądać przez bramę. Ogród został zakupiony w 1980 r. przez **Yves’a Saint Laurenta** i **Pierre’a Bergégo**. Po przeprowadzeniu szeroko zakrojonych prac konserwatorskich dom został przekazany założonemu w 2001 r. stowarzyszeniu na rzecz zachowania i rozwoju ogrodu Majorelle, które w 2011 r. przekształciło

© sasho3p / Depositphotos.com

Kup książkę

Poleć książkę

© salkobyr / Depositphotos.com

Pracownia malarska w ogrodzie Majorelle

się w Fundację Majorelle. Pomnik upamiętniający Yves'a Saint Laurenta został wzniesiony po jego śmierci w 2008 r. Ogród zachwyca różnorodnością i bogactwem barw – widać tu rękę kolorysty, który ze swoich podróży przywoził ogromną liczbę rozmaitych roślin: kaktusy, hibiskusy, bambusy, juki, karłowate palmy, drzewka pomarańczowe, bananowce, palmy kokosowe, drzewa oliwne, krzewy róż, bugenwille, cyprysy i wiele innych. Obrazu dopełniają intensywne kolory: kobaltowy błękit budynku pracowni i sadzawek, odcienie żółci, zieleni i czerwieni na okiennicach, wielkich donicach i ścieżkach. W dawnej pracowni malarzkiej mieści się wspaniałe **Muzeum Berberyjskie** ★ ★ ★. Ekspozycja jest skoncentrowana wokół takich tematów, jak: wprowadzenie do świata berberyjskiego, wiedza praktyczna (rzemiosło, przedmioty codziennego użytku i artefakty towarzyszące obchodom świąt) oraz rzemiosło artystyczne (stroje i tkaniny, broń, drewniane drzwi, dywany i instrumenty muzyczne). Prezentowane obiekty pochodzą z prywatnej kolekcji Pierre'a Bergégo, wielbiciela kultury Berberów, który był inicjatorem projektu. Sale muzealne są szkatułkami, w których można odkryć tajemnice

Kup książkę

ciągle żywej kultury. Największe wrażenie robi bez wątpienia biżuteria, która łączy w sobie lśnienie srebra i kamieni szlachetnych z blaskiem rozgwieżdżonego nieba.

Muzeum Yves'a Saint Laurenta C1

Na zwiedzanie należy przeznaczyć 1 godz. – ul. Yves Saint Laurent – tel.: 05 24 29 86 86 – www.museeyslmarakech.com – 10.00–18.00 – 100 MAD (9,50 EUR). Muzeum Yves'a Saint Laurenta, położone niemal w centrum Guéliz, za

© milos1607 / Depositphotos.com

Pomnik Yves'a Saint Laurenta

Poleć książkę

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA WYDAWNICZA

Helion SA

MARRAKESZ

Ruszaj w świat z przewodnikiem Michelin!

- poręczny format
- czytelny układ treści
- fascynujące portrety miast
- liczne ciekawostki
- aktualne informacje praktyczne

Michelin zaprasza Cię do wspólnego odkrywania najpiękniejszych zakątków Marrakeszu. Z tym przewodnikiem zwiedzanie będzie prawdziwą przyjemnością! Szukasz niezwykłych miejsc i intrygujących zabytków? Nic prostszego! Dzięki gwiazdkom przy nazwach obiektów, dzielnic i miast nie pominiessz żadnej turystycznej atrakcji. Szczegółowe plany i mapy ułatwią poruszanie się po miastach i regionie. Starannie dobrane propozycje miejsc pomogą Ci znaleźć niebanalny nocleg, restaurację czy kawiarnię, w których spędzisz wyjątkowe chwile.

Gwiazdki – tradycyjny system oceny atrakcji turystycznych:

- ★★★ zobacz koniecznie
- ★★ warto odwiedzić
- ★ godne uwagi

Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:
tel.: 0 801 339900
kom.: 0 601 339900

ISBN 978-83-283-5164-6

9 788328 351646

Zaplanuj trasę podróży
z serwisem
www.ViaMichelin.com

Cena 22,90 zł